

Народни Студенти

БРОЈ 22 — ГОД VI

26-X-1951

ЛИСТ ИЗЛАЗИ

ПЕТКОМ

ЦЕНА 5 ДИН.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ БЕОГРАДСКИХ СТУДЕНАТА

НОВА УРЕДБА О СТИПЕНДИЈАМА

На основу члана 40 тачка в) Закона о Петогодишњем плану развита народне привреде Федеративне Народне Републике Југославије у годинама 1947—1951, Влада ФНРЈ, на предлог Савета за науку и културу Владе ФНРЈ, доноси општу уредбу о стипендијама.

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1 — Лицима која показују склоност и способност за одређене студије и која се истичу у учењу, а немају довољно материјалних средстава — могу се у циљу редовног школовања давати стипендије односно помоћи.

Члан 2 — Стипендије и помоћи додељују се:

- а) из редовних буџетских средстава;
 - б) из других средстава.
- Члан 3 — Једно лице може примати само једну стипендију.

Лица која примају стипендије из редовних буџетских средстава не могу за време школовања бити у радном службеничком односу.

II. СТИПЕНДИЈЕ ИЗ РЕДОВНИХ БУЏЕТСКИХ СРЕДСТАВА

Члан 4 — Стипендије из редовних буџетских средстава додељује Савет за науку и културу Владе ФНРЈ и савети за просвету, науку и културу народних република, а изузетно и други органи под чијим се руководством налазе школе.

Члан 5 — Стипендије из редовних буџетских средстава могу се додељивати, по правилу, само за студије на одређеним факултетима, високим и вишим школама и то само оним лицима на чије се име не прима стални додатак на децу, уколико исто односно лица која су дужна да их издржавају немају довољно средстава потребних за редовно школовање.

Стипендије за школовање на средњим школама могу се додељивати само изузетно и то:

- а) ученицима учитељских школа и школа за васпитаче на чије се име не прима стални додатак на децу, а чији родитељи немају довољно средстава за њихово издржавање и школовање ван места сталног боравка;
- б) појединим ученицима чији родитељи нису у могућности да их школују у вишим разредима гимназије, као и у средњим стручним и уметничким школама, који су се нарочито истакли у учењу и владању и који могу да послуже као пример осталим ученицима и то у знак нарочитог признања и награђивања, уколико се на њихово име не прима стални додатак на децу.

Члан 6 — Стипендије за редовно школовање могу се давати:

- а) за поједину школску годину;
- б) до краја одређених студија.

Стипендије које ће се давати до краја одређених студија, исплаћиваће се највише онолико времена колико је према прописима о школовању потребно за завршавање школе и полагање завршних испита.

Изузетно, стипендије које се дају до краја одређених студија могу се исплаћивати и дуже времена од времена из претходног става и то стипендијетима који услед дуготрајне болести нису на време полагали испите, тако да су изгубили један семестар или понављали годину, а највише за време које је нормално потребно да се положе испити које је стипендијетима пропущено.

Стипендијетима који су апсолвирали неће се давати стипендије.

Стипендије под а) и б) могу се давати само за време трајања наставе односно испита, а највише десет месеци у току једне године.

Члан 7 — Средства потребна за исплату стипендија предвиђају се у прелиминарним приходима и расхода даваоца стипендије.

Исплате стипендија врше се преко школа у којима се стипендијети школују.

Члан 8 — Избор стипендијета врши се по правилу на предлог школе на основу конкурса.

Конкурс за стипендије треба да садржи број стипендија које ће се доделити на поједине школе, услове за додељивање стипендија, као и начин и рок за подношење молби.

Члан 9 — Школе у којима се исплаћују стипендије дужне су на почетку сваке школске године извршити ревизију стипендија из члана 6 став 1/б ове уредбе и то у погледу изминувалог става, као и у погледу успеха у школовању.

Ревизија стипендија из члана 6 став 1) а) и б) могу се вршити и у току

(Наставак на четвртој страни)

САДРЖАЈ:

Прва страна

ПРОМЕНЕ РЕЖИМА

СТУДИЈА НА ТВШ

Друга страна

ЕНГЛЕСКЕ ВОДЕТЕ

ПАРТИЈЕ НЕКАД И

САД.

ДВА СУСРЕТА

С РУСИМА.

Трећа страна

СЕЋАЊЕ НА БОРУ

БАРУХА

Четврта страна

КОЛА „МУДРОСТИ“ —

ДВОЈА ЛУДОСТИ

Пета страна

СУСРЕТ НАЈБОЉИХ

СТУДЕНАТА ЈУГО-

СЛАВИЈЕ У СТРЕ-

ЉАШТВУ.

Шеста страна

ПЛАНИНАР (коверија)

— ФИЛМОВИ ЗА СТУ-

ДЕНТЕ: „ЗАШТО СЕ

БОРИМО“.

ПРОМЕНА РЕЖИМА СТУДИЈА НА ТЕХНИЧКОЈ ВЕЛИКОЈ ШКОЛИ

Режим студија на Техничкој великој школи ступањем на снагу Општег правилника који је прописао Великошколски савет, из основа се мења. Сада се налази пред једним ни мало мањим задатком, а то је, правилно спровођење донетог правилника, његово поштовање за све без разлике.

Но, неколико речи пре овога.

Све раније мере у циљу заостравања режима на школи биле су на свом месту па према томе и сасвим оправдане и у доброј мери су регулисале редовно студирање. Но, с обзиром на низ нових узрока о којима ће бити речи, нужно се наметнуло да се оне промене и ускладе.

Досадашња ограничења у студијама не омогућавају студенту, ни староме ни ономе који долази, да сасвим студирање техничких наука у свој њиховој величини и обиму; разна ограничења после свака два семестра приморавају студента да о својим студијама мисли „на парче“, да полаже само условне предмете, да живи у вечитом страху и неизвесности да ли ће наставити редовно студирање или ће поставити или пак изгубити право на редовно школовање.

Али, ово је до сада било неминовно; требало је на неки начин рашчистити ситуацију на школи, издиференцирати вредне и предане студенте од назови студената, отстранити све оне који се преплићу око ногу редовних студената и на тај начин успоравају њихово кретање напред. Сада се све ово скида са „дневног“ реда. Општи правилник о студирању постаће закон за сваког студента а исто тако и за школске власти.

При изради новог правилника руководило се следећим принципом:

БОЉЕ ЈЕ ДОНЕТИ ЛИБЕРАЛНИЈИ ПРАВИЛНИК ПА ГА ДОСЛЕДНО СПРОВОДИТИ НЕГО ДОНЕТИ НЕКИ ПРЕТЕРАНО КРУТИ ПРАВИЛНИК ПА ГА КАСНИЈЕ „ЕЛАСТИЧНО“ МЕЊАТИ.

СКУПШТИНА ЗДРАВСТВЕНО-ПОТПОРНОГ УДРУЖЕЊА СТУДЕНАТА ТВШ

У присуству 85 делегата са факултета одржана је 17-ог о. м. III редовна скупштина Здравствено-потпорног Удружења студената ТВШ. Скупштина је констатовала да је Удружење отклонило раније органи. зационе слабости и у заједници са здравствено-потпорним удружењима на Универзитету и МВШ успешно развило свој рад. Главни задатак Удружења било је старање о заштити здравља студената. Захваљујући сарадњи са Студентском поликлиником и отварањем опоравилишта, болесни студенти су добили најбоље могућности за лечење. Станбено питање није још увек решено, јер су домови у могућности да приме само 13% студената ТВШ. Једна од великих акција Удружења била је организација смучарских курсева и летовалишта.

После избора нове управе са председником Луком Марковићем, скупштина се захвалила друговима који због свршетка својих студија неће моћи више да руководе. Нарочито је одато признање Михајлу Живадиновићу, досадашњем председнику Удружења, који је имао највише заслуга за досадашње успехе.

ПРОМЕНА РЕЖИМА СТУДИЈА НА ТЕХНИЧКОЈ ВЕЛИКОЈ ШКОЛИ

Нови правилник омогућава студентима потпуно слободно студирање, њихов студиј се ослобођава од многих услова, административних препрека. Ово је све на принципу да сваки грађанин са одговарајућом школском спремом може студирати на Универзитету и Великој школама према својим могућностима и више година него што је предвиђено за одговарајућу школу, факултет итд. што ипак не значи да се треба либерално односити и према онима који злоупотребљавају наш социјалистички принцип бесплатног школовања. Према таквим уредба предвиђа посебне мере и ограничења.

Студије су подељене на з.в. припремни део и на дипломски део. Припремни део обухвата прва четири семестра, дипломски других шест.

После успешно завршеног припремног дела студент добија назив „кандидат инжењера“ и тиме стиче право на упис у старије године. Крајњи рок за редовно кандидирање је V семестар, а испити у припремном делу полагају се само јануара, јуна и септембра.

Кандидацијом студент добија право полагања прослушаних предмета у слободним роковима и то један предмет не више од три пута за годину дана.

Разлози за овакав однос према студентима старијих година били би отприлике овакви:

из досадашње праксе се зна да на старијим годинама нема великих проблема у полагању испита, да су резултати задовољавајући (у целини узев), да студенти у старијим годинама неупоредиво савесније и више раде што је и сасвим природно, да су озбиљнији и да не спремају на дохват испите;

на старијим годинама се ради доста пројеката па су студенти и до сада преко њих у већој или мањој мери били везани са самим наставником. На овај начин се постиже да професор дужи ради са студентом, да му контролише његово стипање знања; у старијим годинама неће бити великог нагомиланања студената; професори и наставници били би још једном обавезом више везани за школу, предавања и испите а хонорарни рад у привреди и другим

школама свео би се на нужне захтеве.

Потребно је напоменути још одмах, у овим првим данима живота Правилника да се Савезу студената на школи као и Партијској организацији намећу врло озбиљни и одговорни задаци.

Вероватно је да ће бити покушаја непоштовања правилника, погрешног тумачења, злоупотреба и сл. Не зна ни на пр. да ако постоје слободни рокови да студент може полагати кад хоће и колико пута хоће).

Распоред полагања испита доносиће катедре или факултетске власти у заједници са Савезом студената за сваки месец чиме ће се појаве појединачног и свакодневног јављања професорима за испит у самој зачетку отстранити.

Чињеница је да је овакав начин полагања испита за старије године на Техничкој великој школи нов, да наша школа у овоме нема својих традиција (као неке друге код нас у земљи и у иностранству); бојазан неких наших професора је излишна јер ће се сва ова питања тесном сарадњом школских власти и руководства Савеза студената на опште задовољство решаваати као што је то био случај и до сада.

Тачно је то да се оваквим начином полагања испита и од професора захтева мало више труда него до сада, али када се узме у обзир да је њихов позив и идеал да припремају млађе, кад поред овога виде да ће и студенти боље да раде, више се залажу да што пре дипломирају и заврше студије, уложени труд неће бити узалудан. Квалитет и критеријум на овим испитима биће на висини као и до сада.

Режим студија се на школи променио, он је данас у складу са опште друштвеним развојем код нас, он је стварно шири и либералнији али садржи у себи и све елементе који ће свакога студента нагонити на рад, давајући му снаге и могућности да заврши студије на време.

На крају треба напоменути бар узгред и то да су сви захтеви студената изражени преко Комитета школског школских власти у погледу промене режима студија наишли, како код школских власти а посебно код Ректора Школе, на пуно разумевања и подршку.

Душан Чкречић
секретар Комитета
Народне омладине ТВШ

Ствара се јединствена спортска организација студената Београда

Фискултурни руководиоци Универзитета, Медицинске и Техничке велике школе одржали су састанак на коме су формирали Иницијативни одбор за стварање јединствене физкултурне организације студената Београда. У начелу је усвојен предлог да физкултурним радом руководи Студентски физкултурни савез Београда, преко својих одбора, који ће посредно воде бригу о развоју одређеног спорта на свим факултетима. На факултетима се сада неће стварати спортски клубови, нити ће се

ОСНОВАН ЈЕ ИНИЦИЈАТИВНИ ОДБОР

настурати постојећи клубови спортских друштава „Техничара“ и „Медицинара“.

Студентски физкултурни савез Београда настојаће да омогући спортским одборима да рад са студентима спроведу што више у ширину, групујући их по факултетима (медицински по годинама) и стављајући

им на расположење стручњаке и репозитиве. Из тог рада формираће се екипе, које ће се званично такмичити за студентско првенство Београда. Свака екипа, када организационо ојача, може да прерасте у спортски клуб, остајући и даље и по раду и по такмичењу у оквиру СФС Београда.

Клубови „Техничара“ и „Медицинара“, који већ учествују у неком такмичењу градског или републичког физкултурног савеза, остаће и даље у њима, а у СФС ће добити

(Наставак на петомј страни)

рат чита... итд. и одмах после подне састанак. Људи ради којих су се ти састанци организоваали нису долазили. Руководиоци и организатори састанака нису о томе много размисљали — њима се журило. За 14-ти октобар заказана је оснивачка скупштина. Поновила се слична ствар као и на припремним састанцима. Четри петине студената није присуствовало овом свечаном скупу који је требало да значи рођење нове организације. Зашто је скупштина заказана у недељу ујутру у 8 часова после бурног „бруцошког“ вечера које је трајало до дубоко у ноћ? Зашто се организатори нису постарали да се студенти на време обавесте о месту одржавања скупштине?

Зашто?...

Зашто?...

Студенти Више педагошке школе требали су са јасним претставом о новој студентској организацији и осећањем нечег новог да ступе у свечано украшену Физичку салу. Нажалост, то се овог пута није десило. Слаба организација јавила се овде само као последица једне велике неодговорности.

Шумари дискутовали о свим питањима живота и рада на факултету

Разматрање двају предмета путем црно-белог упоређивања није много популарно. Но у нашем случају оно може ипак да буде корисно. Оснивачкој скупштини на Вишој педагошкој школи супротставили смо оснивачку скупштину студената Шумарског факултета.

На Вишој педагошкој школи се ћутало — овде се дискутовало, ватрено и о свим питањима која су вредна дискусије. Тамо су људи некако индиферентно пролазили поред толико важних проблема будућег рада нове организације — овде се дало многих корисних сугестија. Шумари су размисљали о Савезу.

Успех скупштине шумара сигурно је у великој мери и последица добре организације. Но и овде он је ипак у највећој мери плод озбиљних припрема и конструктивних претходних дискусија.

Два сусрета са Русима

На недавном путовању по Западу срели смо, између осталих, доста Руса. Два виђења с њима су типична. Прво бeјаше симбол прошлости, а друго данашњице.

Наши пријатељи у Ротердаму, код којих је требало да проведемо ноћ, отишли су у Утрехт на сајам. Није нам остало ништа друго него да преспavamo у оmlадинском хотелу. Препошли смо у соби с једним немачким студентом. Он је наводно изгубио новац и сада ради у ротердамском бродоградилшту да би скупио средства за повратак у Немачку.

Прошла је некако и та кишна ноћ. Тек што смо устали, кад неко закуца на врата. У собу упаде повиша, доста укрупњена и необријана индивида.

На исквареном енглеском рече да му је шеф хотела дозволио да овде проборава неко време. То је било уместо познаница. Мој друг и ја почесмо да разговарамо о дошљаку. Брадати странац се трже и проговори:

— Шта, ви сте Југословени? Ја разумим српски језик; ја сам руски човек.

— Да, из Југославије смо — одговорисмо.

— Ви сте југословенски емигранти?

— Не, ми смо југословенски држављани.

Руски „человек“ као да се мало зачудио и почео је да сам прича о себи. Чули смо толико пута понављану емигрантску причу. Он је пуковник царске војске, емигрант итд. Провео је у Југославији десетину година. Испред партизана „отпутовао“ је у Немачку.

На питање чиме се бави и куда иде није јасно одговорио. Прошлу ноћ је проспавао у „Војсци спаса“. Тамо су му „вјазали душу“ и зато је дошао овamo. Биће два три дана у Ротердаму и тада путује на север да буде ближе „к родини“. У Ротердаму тобоже прави уговор за довршење властитог брода.

Изашао је и вратио се са два овакa кофера. Поново је отишао и донео још два кофера и руксак. Потом је казао да иде да купи унапред карту за брод у Финску. Благо Финцима. Добили су једну руску „душу“ више.

У септембру Венеција је нарочито привлачна. Море и канали, с градом, пуним споменика грабљиве прошлости, стапају се у складну целину. Венеција је цела удешена за лов на туристе, али сезона је већ при крају. Прилив гостију помажу различити фестивали. Сад се баш одржава један музички фестивал.

Одмарамо се под сводовима на тргу Светог Марка. За суседни сто се доше два млађа убојена човека, обучена у зелене монгомеријевске кабанице. Чворови на краватама су им величине мање главе, а француске капе „новинарски“ накривљене. Прате их два носача претоварена пакетима свакаке величине. Носачи спустише пакете на празне столице и побожно се склонише подаље од стола.

Суседи започеше разговор на руском језику. Причали су о куповању. Највише су спомињали часовнике различитих швајцарских марака, фотоапарате и најлон ствари. Један од њих устаде и нагне се према суседу:

— Купили смо све, а заборавили сервисе за Варју.

Уђе у оближњу порцеланску радњу. Носач га је следио. Убрзо се вратише. Носач пажљиво спусти на сто нове пакете. Рус са наочарима поче да показује пријатељу сервисе.

Носачи, људи којима информбирсовски руководиоци из Комунистичке партије Италије свакодневно проповедају о благостању у СССР-у, где дали су како Руси грамзиво купују најобичније ствари. Чекали су да са Русима продуже пут од радње до радње и тако зараде бедни бакшиши.

То нам је дало повода да попричамо о односу италијанских комуниста и Руса. Чувши разговор на словенском језику, Рус, који је куповао сервис, окрете се:

— Здравствујте, ви сте зацело Чехословаци?

— Не, ми смо Југословени.

Наши суседи се чудно згледаше и очевидно изненадише.

— Кад сте емигрирали из Југославије?

— Ми смо југословенски држављани — рекосмо.

— Ми смо совјетски артисти. Шта ви радите овде? — запита нас први.

— Студенти смо и разгледамо Венецију.

Баћушке за суседним столом наста више да пију „космополитску“ Кока-Колу и да причају. Само сада су готово шаптали.

Р. П.

ЈЕДАН ПОГЛЕД

Једна конференција у мраку

Ова недеља протекла је у знаку оснивачких конференција Савеза студената.

Ево нас на једној. Група историје уметности Филозофског факултета заказала је свечану изборну конференцију после предавања, јер тога дана имају час све четири године заједно.

Међутим, тек што је почело предавање, нестало је светла. Професор је отишао, — жива згода да се сада одржи конференција.

Из мрака се чује женски глас: — Другови, останите на својим местима, светло мора доћи и одмах ћемо одржати конференцију.

Аплауз.

— Мислим да није ништа смешно? Поново аплауз.

Кула светиља са изложбе НОБ бацила је сваке три секунде по мало светла у слушаоницу и осветљавала погнуте фигуре студената у „бекству“.

Поново из мрака, сад мушки глас: — Па добро, другови, изгледа да су ови који одлазе паметни, а ми будале? Дај, богати, да се мало стрпимо и обавимо ту дужност.

Још један аплауз.

Пола сата договарања и препирања око катедре, ваљда су нагнали светло да се упали.

Једна плава девојка, изгледа прошлогодишњи руководилац омладине, пришла је катедри и предложила дневни ред. Усвојен је. Сада треба изабрати записничара, како то стоји у дневном реду. Тајач. И

дан овакав човек из последње клупе:

— Ово нема смисла: другарица Д. се летос трпала да иде на летовање, а сада не може ни једну малу дужност да обави.

Смех. Узвици. Презриво добацавање.

Другарица Д. устаје и пита да ли може водити записник са места.

Не може. Мора сести за сто.

Плава другарица:

— Сад ћу вам прочитати реферат о раду у прошлој години:

— Слажем се.

„Реферат о раду у прошлој години“:

— Рад у прошлој години... итд.

Ни мало академски.

У пола реферата улази у салу један друг који је отишао да купи свећу. Отменим покретом, победнички гледајући у присутне, ставио је свећу пред плаву другарицу и лагано сео на место.

Рекосмо да је „конференција у мраку“. Нема смисла сада причати шта се дешавало на светлу. Сигурно и сами знате.

Ф. ПАРОДИ

Једна конференција у мраку

Ова недеља протекла је у знаку оснивачких конференција Савеза студената.

Ево нас на једној. Група историје уметности Филозофског факултета заказала је свечану изборну конференцију после предавања, јер тога дана имају час све четири године заједно.

Међутим, тек што је почело предавање, нестало је светла. Професор је отишао, — жива згода да се сада одржи конференција.

Из мрака се чује женски глас: — Другови, останите на својим местима, светло мора доћи и одмах ћемо одржати конференцију.

Аплауз.

— Мислим да није ништа смешно? Поново аплауз.

Кула светиља са изложбе НОБ бацила је сваке три секунде по мало светла у слушаоницу и осветљавала погнуте фигуре студената у „бекству“.

Поново из мрака, сад мушки глас: — Па добро, другови, изгледа да су ови који одлазе паметни, а ми будале? Дај, богати, да се мало стрпимо и обавимо ту дужност.

Још један аплауз.

Пола сата договарања и препирања око катедре, ваљда су нагнали светло да се упали.

Једна плава девојка, изгледа прошлогодишњи руководилац омладине, пришла је катедри и предложила дневни ред. Усвојен је. Сада треба изабрати записничара, како то стоји у дневном реду. Тајач. И

дан овакав човек из последње клупе:

— Ово нема смисла: другарица Д. се летос трпала да иде на летовање, а сада не може ни једну малу дужност да обави.

Смех. Узвици. Презриво добацавање.

Другарица Д. устаје и пита да ли може водити записник са места.

Не може. Мора сести за сто.

Плава другарица:

— Сад ћу вам прочитати реферат о раду у прошлој години:

— Слажем се.

„Реферат о раду у прошлој години“:

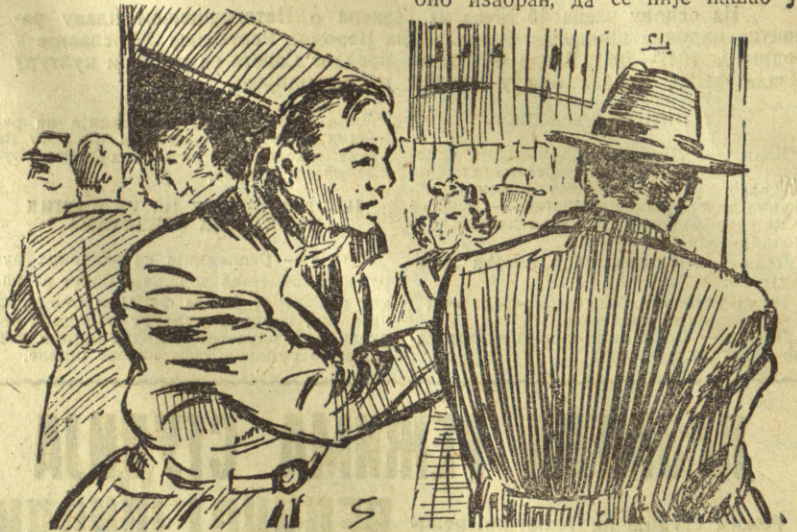
— Рад у прошлој години... итд.

Ни мало академски.

У пола реферата улази у салу један друг који је отишао да купи свећу. Отменим покретом, победнички гледајући у присутне, ставио је свећу пред плаву другарицу и лагано сео на место.

Рекосмо да је „конференција у мраку“. Нема смисла сада причати шта се дешавало на светлу. Сигурно и сами знате.

Ф. ПАРОДИ

Читаоци Гулиберових путовања сигурно нису заборавили одељак борбе лилипутанских острва, братоубилачки рат води се због различитог ломљења јајета. Овом хиперболичном алегорijом Свифт је духовито окарактерисао примарне енглеске политичке странке. У Свифтовом столећу Виг (либерали) и Тори (конзервативци) ломе ораторска копча око друштвених питања. Социјални проблеми решају се различитим начинима.

В. Черчил на једном предизборном митингу пре Првог светског рата

Свифтова савременост данас је неповратна прошлост. Острво више не осваја, оно мучно и често пута безуспешно брани освојено. Вртоглави темпо социјалног развоја острва тражи брзо и коренито решење. Из тих разлога је борба данашњих странака садржинска а не

ВОДЕЋЕ ЕНГЛЕСКЕ ПАРТИЈЕ НЕКАД И САД

формална. Тим пре, што данашње странке нису уска удружења као Виг и Тори XVIII века, него масовна тела повезана са различитим слојевима енглеског друштва.

За енглеску управљачку организацију битан је двопартиски систем; ретко кад је био нарушен и увек се успостављала равнотежа. Она се састоји у томе да је влада састављена од парламентарних чланова оне партије која има солидну већину. Насупрот њој је опозиција која има солидну мањину; таман толико да ограничава владину активност. Нећемо отезати са описом почетка садржајније борбе Вига и Торија: парламентарни двобој Фокс—Пит због става према француској револуцији познат нам је. Исто тако појава чартизма спомљеног због нереволуционарности и појаве привилегисаног радништва. Грађанске партије и даље су остале врховне партије. Уз то у међусобним противстављањима често су се ослањале на радничку подршку и „захваљивале им“ још жешћим притиском. Класичан пример „либералног“ чартизма је укидање закона о житу 1846 године. Радништво коме је то било у интересу подржавало је либерале, крупне индустријалце и банкере којима је то више било у интересу. Торијевским ленд-лордовима овим је задан осетан ударац; 20 година од тада владају либерали.

Кад је већ наведено да један земљопоседник води либерале буржоаске стегоноше, размотримо детаљније питање састава политичких организација. Општа је појава да у њих улазе људи који би по свом

пореку и васпитању требало да буду њихови најљући противници. Тако је било не само некад него је и сад. Речит пример је Сер Страфорд Крипис: син Лорда Пармура, прво конзервативац а после социјалист. Био је у Макдоналдовој влади 1930 године.

1846 била је и година прве велике партиске сеобе. Лордови тргов-

ГЛАВНИ ДУЕЛИСТИ ИЗБОРНОГ ТУРНИРА ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ

ци, противници житних царина, са слављем су дочекали у Фосејима тврђаве либерализма. Обрнуто Хомрул је био узрок преласка либерала у конзервативце.

И у иностранним пословима јављају се крупније партиско-конкурентске пукотине. Нарочито за време наизменичних претставништава Гледстона и лорда Биконсфила. Ево нпр. масакр балканских хришћана од стране Баши Бозука. Биконсфилд покровитељ „босфорског болесника“ (болесничко постојање је интерес Енглеске), оверава покољ као свршен чин. Гледстон, хришћанско-либерални дух, држи пламене проповеди о заштити хришћанских народа од неверних. Међутим проповеди су више мање остале проповеди, а покољ је некажљиво извршен. Међутим када су били у питању животни интереси колонијалног царства и Гледстон и Биконсфилд били су сложни. Народно-револуционарни покрет Араби-паше сломно је нико

ристи кова, Рамзеј Макдоганда наставши се у министарским фотељама пред огромним тешкоћама кризе, заглашени конзервативним хором нису смели ни лево ни десно. Национализација рудника угља, крилатица лабуризма, остала је крилатица и ништа друго.

После антифашистичког рата ратни другови конзервативци и лабуристи постају опет политички непријатељи. Две узастопне победе лабуриста донеле су земљи најкоренитији заокрет државне политике, али опет наглашавамо у енглеском смислу речи коренин.

Није на одмет да се мало упознамо са шефовима водећих странака. Често пута енглески гласач убације куглицу због њихове личности. Поврх тога шефови су будући први министри. А власт се у рукама првог министра од краја XIX века све више концентрише, те данас њихова овлашћења готово достижу ниво улоге претседника САД, дакле готово неограничено. Темпераментни Винстон, како Черчила називају у партиским кудоарима, потиче из старе племићке породице. Његов живот и рад потсећа на витенску авантуру великих размера. Још као младић био је новинар и официр и као такав уцењен од бурских армија. На политичкој арени прешао је готово све дужности од подсекретара до премијера. Има најтешије везе са Интелигенс Сервисом.

Мајор Атли нема толику политичку традицију. Он се на врху лабуристичке странке појавио као ауторитет у борби Морисона и претставника лабуристичких интелектуалаца за војво странки. Ипак Атли је својом сталоженошћу и савесним радом стекао велико поверење сиромашних слојева Енглеске. То су предводници главних дуелиста изборног турнира. Победа једног или другог биће можда одлучан преокрет политике Енглеске и онега граница њене империје. А. С.

Сећање на Бору Баруха

Пред сликама Боре Баруха застаје — радосног усхићења — какво бо гатство израза, каква широка палета, колика ширина осећања! И све је то дело сликара који Академију није завршио. Сликарску, уметничку школу је изучио у животу. У оскудном животу предатног студента, сина сиромашне породице.

Дело Боре Баруха је, и по количини и по вредности, велико. Из успомена његових савременика, све дока Баруховог рада, ова изложба нам га је приближила и нашој најмлађој генерацији сликара и љубитеља уметности га чини блиским, као и његовим друговима. А усмена саопштења његових другова нам о њему говоре и оно што слике не могу да кажу.

Сликара и вајара Стеван Боднар је заједно са Барухом био у Паризу, када је Барух дошао тамо 1935 године. — За сликарство је показивао интересовање још као гимназијалац, прича Боднар. Али, стицајем околности, ношен жељом да има какво занимање сигурније од сликарства, (јер, не заборавите, није тада било лако бити сликар и живети од уметности код нас у земљи) Бора је завршио Правни факултет. На тоје инсистирање, као и на инсистирање још неколицине другова, уз помоћ Јеврејске општине, која му је доделила неку стипендију, дошао је у Париз. Ја сам у Париз дошао неколико месеци раније и помогао му да се смести и среди.

Са колико је воље и енергије Бора почео да ради! Да ради и учи. У поредо је учио француски језик, посећивао галерије и сликао. Био је заједно са мном и са Вером Чохаџић, која је тада такође била у Паризу, у истом атељеу. Заједно смо ишли на вечерње курсеве.

Поред овако вредног рада на пољу сликарства, Бора је био и политички активан. Радио је у Комитету за помоћ Шпанији. Због тога је још у Француској био затворан. Најзад је оданде, због своје политичке активности, био протеран. У земљи га је очекивао низ тешкоћа. Ту је поново био хапшен и 1939 године интерниран у Билеће. Иначе је припадао групи младих напредних сликара, групе независних. Са Бором смо много, веома много изгубили. То је био један од наших највећих сликара у периоду између два рата, — завршио је своје позитивне успомене на Бору Баруха Стеван Боднар.

Радио је са много енергије — Био је рођени сликар — Революционар у политици и сликарству

И Љубица Сокић, сликар, има Бору Баруха у најлепшој успомени.

— Бора је био сликар у правом смислу те речи. Рођени сликар! Ретко вредан и савестан. Скоро никада није престајао да слика. Боје и картоне носио је увек са собом и сликао где год седне. У парку, док разговара са пријатељима, у ресторани до чека ручак... Пошто је Боднар отпутовао из Париза, Бора и ја смо заједно држали атеље. Знао је, сав занесен, да сате проводи пред платном, не обраћајући пажњу ни на шта око себе. Други пут би, опет, изашао у природу, у околину Париза и оданде се, сав занесен, али и срећан због успеха, сав у песничком усхићењу, враћао са готовим делом. Кажем вам — рођени сликар! Па и поред тога што је тако много радио, стизао је да свршава и друге послове, био је политички веома активан. Додуше, о његовој политичкој активности, мало нам је говорио. Али, ономад на отварању изложбе, каже један друг, који се тада, као политички радник, налазио у Француској: "Нико од нас није ни слутно колико Бора много сликао. Он је био толико много заузет партијским радом. Није било задатка, који није могао да изврши". А не треба да заборавите ни то, да је ово, што је на изложби изложено, тек, ваљда, трећина његових радова. Много тога је загубљено, нешто је остало у Француској, нешто је и код нас у земљи... Изгубили смо много са Бором. Он, Јурица Рибар, Шупут — били су сликари, за које се, без резерве, може рећи, да би данас много дали. То су били велики сликари, — завршила је Љубица Сокић.

Мајстор сликар Ђорђе Андрејевић-Кун се такође сећа Баруха као изванредно вредног сликара.

— Али, не само вредно! Неко може бити и веома вредан, па да, истовремено, квалитет његовог рада не буде на висини. Бора је био и добар сликар. И то сликар, који је своје сликарско дело посматрао као део своје револуционарне борбе. Сећања

се, када сам отишао у Париз, на путу за Шпанију, видео сам се са њим. Тада је у једном разговору исказао једну дивну мисао. Ја сада нисам у стању да тачно поновим његове речи: „Сматрам, да је моје сликарство — говорио је Бора — исто као и мој политички рад, део револуционарне борбе. Не може се живети под фашизмом. Под фашизмом се не може слободно мислити. Под фашизмом се не може ни уметнички стварати!“ Борино сликарство је било пуно тражења. Али сама тема га је одвела на пут реализма. На његовим сликама има свих контраста, којима обилује париски живот. Слика је париску сиротињу, бескућнике, lumpenпролетаријат. А, с друге стране, на његовим сликама се могу наћи и париски грађани. Инспирисан борбом шпанског народа, почео је и једну велику композицију са том темом. Остала је недовршена. Његова жена ју је, после немачке окупације Београда, била склонила, као и већину његових радова и до данас та слика није поново пронађена. Ова изложба није потпуни приказ Бориног сликарства. Тек када његово дело једном буде у целини прикупљено (а то ће бити веома тешко, јер су му слике расуте по Француској, па, чак, и ван Европе) и проучено, добићемо цео лик овог сликара.

То је само неколико фрагмената о слици Боре Баруха. А о његовим уметничким погледима најбоље говоре сама његова остварења.

Безименој

У воску свеће лик угаснут
безимено. Што ми се јави
и што ме сети на љубав присну
један очију осмех плави?

Извези, ветре, вез ми снежни
на окну белом, да ме сећа
на опроштајни спомен нежни,
на очи њене ко пролеће.

И кад из мене никне трава
у полаћу сунца плавно,
остаће бисер само за мном
њеног невиног ока плава.

Ти си ми говор пролећних киш,
росна ко срна у свануће;
љубави давна од свих тиша,
музико тиха, песмо, гануће!

ВЛАДЕТА ВУКОВИЋ

ЦРНЦИ СТВАРАЈУ ФИЛМОВЕ СА ЦРНЦИМА

Са многим филмским продукцијама Африке тесно је везано име Цемса Остбах, црнца из Нигерије, који сада у земљама Европе стиче искуства о продукцији документарних филмова под окриљем међународне организације „Унеско“. Недавно је у селу Ајум, једном од заосталих крајева Африке, близу Акра на Златној Обали, Осбах снимео филм „Добри самарићанин“. Када је са својом групом стигао у Ајум, захтевао је од месног учитеља да га претстави поглавници. Уствари поглавница је већ био обавештен о његовом доласку, али је то све било незванично. Најзад, на великој свечаности и на традиционалан начин, овај филмски режисер је био претстављен поглавници који је на крају свечаности попио чашу пива, што је по обичају значило „обавештавање мртвих“ о плану снимања. Сви су мештани желели да глуме у филму али су одабрани само они који су одговорали. Награда је била пет шилинга за изгубљено време на дан. Остали статисти глумили су бесплатно.

Првог дан окупало се било цело село око камере. Није се могло ништа радити, од гомиле. Да би избегли ову гужву сниматељи су се решили на један трик — снимање без филмске траке. Најзад, када је радозалост црнаца била задовољена, многи су напустили место снимања. Сада је било лакше. Режисер Остбах је био несобично задовољан са глумцима. Када би им рекао какво лице, какав покрет да учине, они су то чинили невероватно успешно. Да би им објаснио поједине покрете говорио је у пароболу, онако како је њима ближе. На пример да би глумца претставно опрезно, режисер би му рекао да се понаша као корњача која избегава опасност. Глумца би одмах разумео и ступао врло тихо, баш као корњача која се плаши да не озледи земљу где ступа.

Овај црнач се нада да ће убудуће успети да снима врло добре и успешне филмове са црнцима као главним глумцима.

Последњи дан

Филм је у својој краткој али богатој историји пружио многе могућности младим ствараоцима да се огласе у време када је филмска нарација тек настајала, када су се изражајне могућности које користи филм тек формирале, из године у годину, из филма у филм. Данас се углавном добија утисак да је филмско стваралаштво дозрело до извесног стадија. Закључак већ неколико застојних филмских фестивала јесте да на пољу филмског новаторства, нарочито у форми, није учињен нарочит напредак; данас је оригиналност у филмском изразу ограничена, можда то звучи иронично, богатством онога што је већ на том пољу постигнуто. Наш домаћи филм, који је стицајем околности имао судбину да се са искуством од свега неколико година ухвати у коштак са индустријама и уметностима иза којих су већ стајале деценије, морао је природним тоном свога развика да користи и усваја постигнута искуства. Погачићев „Последњи дан“ је филм у коме је то културно наслеђе најрадикалније искористио.

„Последњи дан“ је прича о последњем подухвату једног окорелог злочинца — гестаповца и шпијуна. Сценариста Давичо је трагом који за собом оставља шпијун осветлио, с једне стране, све прикривене непријатеље у нашој земљи који су на овај или онај начин били повезани са њим и, са друге стране, спремност органа Управе државне безбедности да им стану на пут. Као шпијунској причи њој недостаје једна компонента која би је учинила интересантнијом. Све је, такође, од самог почетка јасно и једноставно. У почетном кадру филма, када се шпијун искрцава из моторног чамца, био је и крај. Шпијун је дошао, просто речено, зато да га ухвати, доста симболично, на отприлике истом месту. Слобода којом се он креће и подвизи из којих редовно излази као победник не појачавају интензитет радње и огорчење гледаоца у оној мери као што је то сценариста замислио. Ту је до извесне мере грешка режије која је кроз цео филм описивала догађаје не упуштајући се довољно у њихову позадину. Филм који не изражава много психолошког и индиректног сликама и чија је садржина скоро савим у акцији, обраћа се, што је врло вероватно и била идеја његовог аутора, најширој гледалачкој публици, без намере да открије нешто досад непознато или утврди неку непризнату истину. Зато филм не узбуђује довољно.

Обичај је не само код нас, али и код нас, да се сценарио за време снимања често мења, допуњује и крати; зато је прилично тешко утврдити до кага је кривина за оно неколико конаца који висе из ткања овог нашег занатског можда најбоље истаканог филма. Ова се примедба односи на епизоде које нису завршене, а које се по начину како их је режисер поставио у филму ипак намећу. Госпођа Беседник, капетан УДБ-е, саботер и машиниста рудника, као и радиотелеграфиста са торња, некако су нестали из тока догађаја сувише приметно.

Врло уједначен по глумачким остварењима, што је у првом реду заслуга режисера Погачића који је знао како да искористи таленте наших одличних глумаца Булића, Црнобори, Ристарића и осталих. „Последњем дану“ смета претерано коришћење шумова. Тонска трака по који пут постаје потпуно нечитка, ми не можемо да разумемо шта говоре глумци, јер их пропратни шумови заглашују; или, као у секвенци Вилијевог бежања кроз напуштено окно, добијамо погрешан утисак да је окно пуно правних димених буради — толико се намеће бука његовог ходања по мраку.

Снимајући свој други филм по мало поједностављеном драматичном сценарију Оскара Давича, Погачић је показао довољно зрелости и напредка у свом стваралачком поступку, али недовољно оригиналности. Ми који смо зажелели да већ једном викинемо „ура“ нашем првом филмском ремекделу, мораћемо да причекамо, али сада већ не много. У то нас уверава овај филм.

Ст. Петровић

Уметност у свету

Вилем Саројан, један од младих америчких писаца који се у последње време преводи и код нас, недавно је штампао свој трећи роман. То је одломак из живота једног од типично његових јунака, Јерменина из Калифорније, који од барског момка постаје чувени филмски глумац и разведен муж.

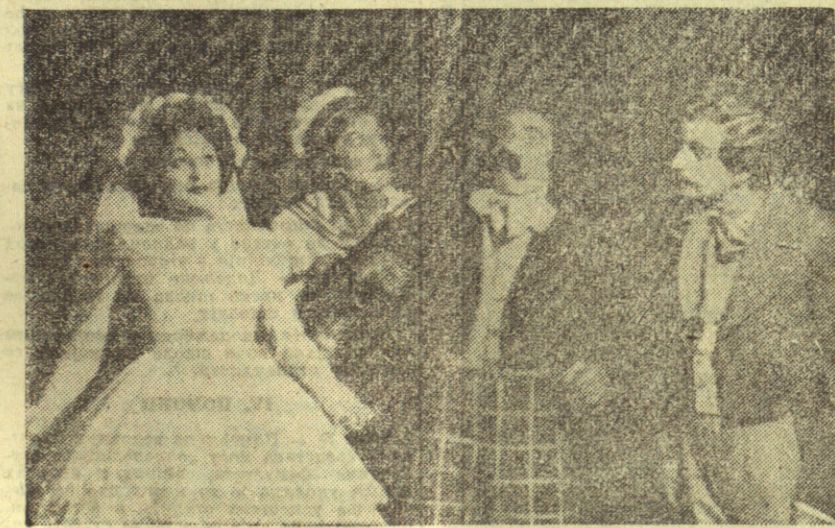
Пјер Брасер и Моник Артур играју у филму „Прљаве руке“ ређеног по истоименој драми Жан-Пол Сартра. Тема филма је унутрашњи Борб у покрету отпора једне средњевропске земље за време немачке окупације.

Сламени шешир

Прва премијера Београдског драмског позоришта у овој сезони „Сламени шешир“ од Јлабиша и Марк Мишела, требало је да нам донесе нешто ново, да разбије оквире на које је наша публика навикла и да јој да са сцене ведар смех не користећи се шаблонима. Задатак врло интересантан, а у случају успеха — мала револуција на сцени. Један комедив са мало сценског искуства, а са много добре воље прихватио је да реши овако озбиљан проблем. Начин на који је овај проблем добио решење изазао је дискусије. У штампи се јавило неколико позитивних оцена и не мислимо да понављамо оно што су они нагласили као позитивно. Хоћемо да говоримо као гледаоци који су из позоришта изашли без утиска да су видели комедију префињеног галског хумора и ведрога смеха — којим се карактерише Јлабиш.

Ова комедија нема неке особите вредности: коњ богатог господина Фадинара појео је сламени шешир једне госпође и он треба да јој га наплати, на тој основи Јлабиш гради своју комедију. Читав три сата пролазе у тражењу шешира, испуњена гротескним сценама, од којих су неке врло успешне и биле би још успешне да нису форсиране више пута. Разговор са глумим старцем има успешних тренутака, али кад он траје дуго и кад се ређа виц за вицем, често и усиљено, онда то престаје да буде „дијалог који као варница прити са сцене“, те се добије утисак да аутор инсистира на овоме, јер се њему самом учинило духовито и труди се да тај комичан ефекат траје дуже.

Режија је ову комедију тако преправила да су све сцене, сем прве и последње (која је наплатно накалењена) сан главног јунака. То је свакако оправдано јер се такве глумци могу дешавати само у сну. Гротескни ефекти јављају се јурњавом, скакањем, штуцањем пијаног

човека, а свакој госпи на сцени дигла се по неколико пута кринолина, сваки пут циљајући на нов комичан ефекат показујући рубље XIX века. Дозволите да запитам да ли ови ефекти припадају галској тананој духовитости? Програђене музиком без смисла и везе, сцене се ређају једна за другом и гледалац их и нехотице пореди са „променадама“ сватова.

Видели смо много јурњаве, гужве, скакања, чак и циркуских атракција, насмејали се неколиким духовито изведеним сценама, али цео утисак комедије остао је негативан. Паскаљевић је дао улогу без осећања мере, без стварног смисла за комику, његове гесте су више него карикатуре, тако да на часове делује као аматер који се труди да изгледа што гротескније и да не поустане за сва три сата.

Реализације Бранка Јовановића и

Раде Марковића заслужују да се о њима посебно говори. То су одлично остварени гестови и интонације гласа. Увер ће се онај ко их је видео у „Сламно шеширу“ пре сетити оне гесте Марковића када покрива ноге пешкиром или Јовановићева „Боже, како ми је врућина!“ него све ларме и скакања које је направио протагонист; јер они су донели своје улоге тако ненаметљиво комично, без инсистирања да скрену сву пажњу на себе, а то је учинило њихове реализације незаборавним.

Београдско драмско позориште дало је овом премијером покушај пробијања досадашњих граница и ослобађања шаблона. У данашњој ситуацији, кад се корача утрвеним стазама класике тај се корак може радосно поздравити, али смелост овога подухвата повукла је као последицу многе недостатке.

В. Борован

СЦЕНА ИЗ КОМЕДИЈЕ „СЛАМНИ ШЕШИР“

Кола »мудрости« - двоја лудости

У четвртак 18 октобра одржан је други овогодишњи састанак у Клубу младих писаца. Читали су песме Бранко Јовановић и Жарко Ђуровић. Овај састанак није био толико важан, да би се о њему опширније говорило, али се мора рећи нешто о неким појавама које су, изгледа, узеле маха и прете да постану „хронична болест“ Клуба.

Задржаћемо се на поезији и стању Жарка Ђуровића, који је, по нашем мишљењу, карактеристичан. Испричаћемо, у неколико речи, како је текао састанак.

Пред слушаоце је изашао човек разбарушене косе, чији су прамени падали испред очију и почео, клатећи се и млатарајући рукама, да рецитије стихове. Одбацио спољни утисак, али... После првих речи могло се приметити да је друг Жарко „мало“ пијан.

Пошто је Ђуровић прочитао своје стихове, прешло се на дискусију. И када је неколико „критичара“ по навизи „отпевало“ славопојку његовој поезији, Ђуровић је ћутао. Али... „дрзени ли даље чућеш громове“... И гронови су се сручили на сваког ко је макар покушао да каже:

— Ово не разумем!

Ђуровић је упадао у реч, викао на дискусанте, препирао се са њима, као на пр.: „Ја сам одавно био скојевац! Ја не пишем по директиви!“ Итд.

Претседавајући (Љубо Станојевић) за упадице и неуљудно понашање Ђуровића каже: „Он је увек такав, ми не можемо никог да вежемо!“ А баш зато што је увек такав, није му требало дозволити да чита. Има ли његова поезија недостатака? Један из хора „критичара“ рекао је: „Ко има нешто против ове поезије, тај може да буде само личан!“

Збиља? А шта ћемо рећи што Ђуровић „осмех оставља на грани“, што каже „данућу некад са штапом дана“, што „радост од снова срећу деље“, или „што је остало око у зеленгрању“ и што „дете из материне сисе искуба мир“.

Како то да објаснимо? Један од дискусаната каже: „Мене не интересује да ли је то футуризам, реализам, експресионизам (и још неколико речи на ... изам) — мени је важно, да ми се та поезија свиња“.

А нама се чини, да то мирише на поезију мрачњаштва неких од наших декадената. Изгледа, да се неки млади песници из Клуба утркују, ко ће што нејасније и чудније да напише песму, мислећи, ваљда, да ће људи, ако не разумеју, помислити, да је то паметно.

Но, вратимо се нашој теми. На крају састанка Ђуровић, је у завршној речи, пошао — „с лева на десно“, како је сам рекао — и ударио по онима који су га критиковали. Наиме, критикован је због нижа недостатака његове поезије, због нејасноћа, непоетичности стихова, због тога што не зна употребу падежа итд. А на све то Ђуровић одговара. Али, каквим речима! Каквим ставом! Каквом хистеричном дерњавом! Па то је за причу! Ево, од прилике, овако:

— Овај друг овде — и показао је претом на једног дискусаната — мора да је неки секретар актива! Овај други — о њему не треба ни говорити. А ти — и показао је на трећег — други падеж! Каква други падеж! Ја не пишем по падежима, ја пишем из себе! Код четвртог је експлодирао:

— Мени није зет Младен Ољача па да протурам песме, ја моју поезију валим из ноката, итд. итд. Још читава колекција погрдних израза и увредљивих речи. Да, такав је био заплеушени и разбарушени песник Жарко Ђуровић кад је одговарао на критику.

А претседавајући каже: „Он је увек такав“.

Нико не забрањује другу Ђуровићу да пише песме, нико му не забрањује да их и јавно чита; нико му не забрањује да пије, како он каже, за свој носач, али, ко му је дао право, да вређа људе, који су хтели да му добронамерно укажу на слабости?

То је био финале дискусије у Клубу младих писаца.

У једном углу соби налазила се биста Горког — прекривена капутима (услед недостатка чивилука). Каква срећна случајност! Као да се хтело, да Горки ово не чује.

И боље је што није могао да чује. Д. Никитовић

Занимљива новина на Коларчевом универзитету

Почев од 30 октобра т.г., Коларчев народни универзитет почиње са циклусом предавања о разним темама из културног, политичког и друштвеног живота. На лак, приступачан и популаран начин биће обрађене теме веома значајне и по актуелности и по потреби.

У погледу савремене филозофије, која треба да обухвати низ тема из модерне филозофије у свету и код нас, говориће нам др. Д. Недељковић, В. Рибар, М. Марковић, Д. Јеремић и други. Биће одржано укупно 11 предавања, а обрађиваће се моментално најинтересантнији проблеми савремене филозофије.

И предавања о великим споменицима архитектуре, којих ће бити 10 на броју, занимљива су по садржини и распореду. Циљ им је да се прикаже развој архитектуре од њених почетака до данас, да се укаже на значајну улогу египатске, грчке и ренесансне традиције у светској архитектури. Предавања ће одржати професори ВТШ Богдан Несторовић, Бошко Томић, Бранислав Маринковић и др.

За ширу публику (а за медицинаре посебно) одржаће се веома

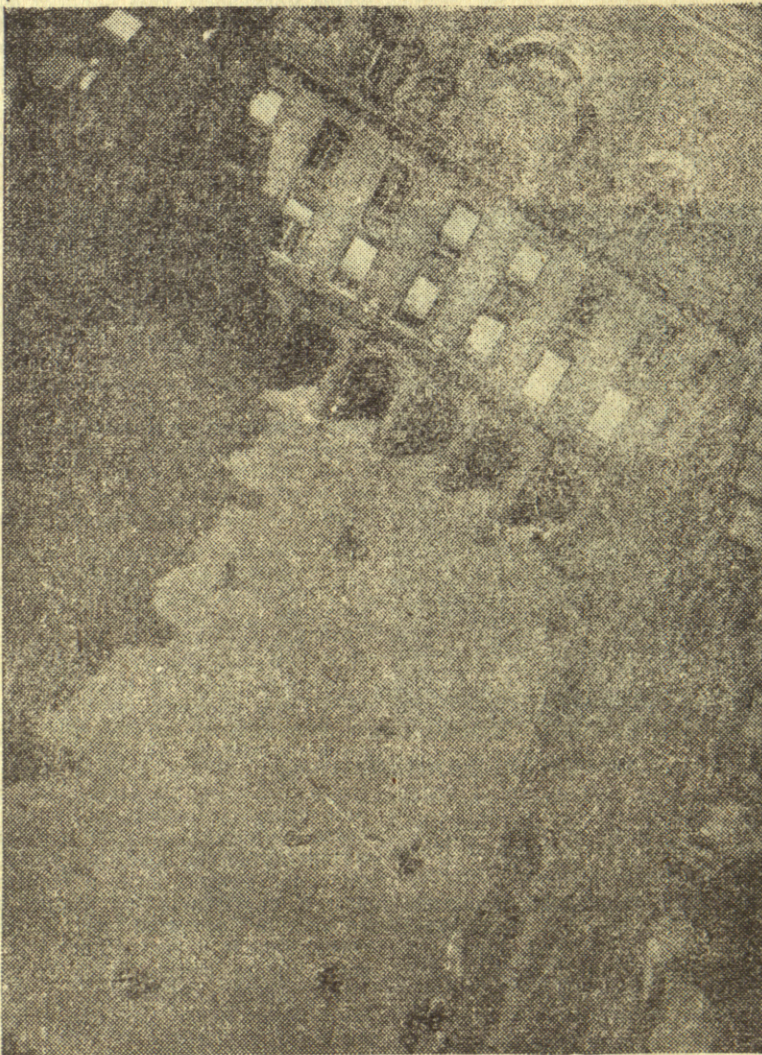
интересантна предавања о туберкулози. У 6 предавања ће се приступачно говорити о овој болести и најновијим методама њеног лечења. Предавачи ће бити др. Боривоје Ђорђевић, др. В. Ристић др. Ј. Недељковић и др.

Предавања из политичке економије имају карактер малог курса и увода у ту науку. Биће одржано 7 предавања. Предавачи ће бити др. Р. Увалић, Б. Јелић и др. Теме су веома занимљиве и оригинално изабране.

У 4 предавања о Сједињеним Америчким Државама, приказаће се ова велика земља, њена привреда, становништво и географске одлике. На крају биће приказани филмови о САД. Предавања ће држати С. Милојевић, Б. Милојевић, В. Радовановић.

И, најзад, предавања о ренесанси у Дубровнику обухватиће најзначајније моменте из његове историје. Друштвени, културни и политички живот Дубровника интересант је не само за оне који изучавају историју, већ и за ширу публику, тим пре што ће предавања бити популарна.

ПОГЛЕД НА ДВОРИШТЕ Сорбоне

Сорбона, један од највећих факултета у Француској, била је одмах по своме оснивању само теолошка школа у Паризу, коју је 1254 године отворио Роберт де Сорбон. По њему је и добила своје садашње име. Од 1554 године Сорбона постаје Теолошки факултет у саставу Париског универзитета, док су сада у њој смештени факултети, историско-филолошки и математичко-природњачки. Зграда Сорбоне осветљена је 1642 године. Главна фасада грађевине има као украсе коринтске стубове, а на првом спрату римске пиластре изнад којих се уздиже тимпанон. На врху зграде је велико кубе, по угледу на кубе цркве св. Петра у Риму. У капели Сорбоне налази се надгробни споменик кардиналу Ришељеу из 1694 године.

НОВА УРЕДБА О СТИПЕНДИЈАМА

(Наставак са прве стране)

школске године. Ревизија стипендија у току школске године може се вршити и у смислу члана 10 и 11 ове уредбе.

Члан 10 — Даваоци стипендија укинуће исте у следећим случајевима:

1) ако стипендиста без сагласности даваоца стипендије науоти или промени школу или студије;

2) ако стипендиста понови годину, сем у случају предвиђеном у члану 6 став 3 ове уредбе;

3) ако је материјално стање стипендисте или његова породица тако лоше да не омогућава редовно школовање без примања стипендија;

4) ако стипендиста изгуби право на школовање;

5) ако стипендиста из члана 6 став 1 под б) више не испуњавају услове под којима су добила стипендије.

Члан 11 — Школе су дужне да обуставе исплату стипендија, ако стипендиста није поступио да исплати стипендије у роковима које ће за поједине факултете, више и високе школе прописати савети за просвету, науку и културу народних република.

Ако су стипендиста искључени из школе обуставља се исплата стипендија.

Обустављене стипендије могу се поново почети исплаћивати, ако стипендиста докажу да су престали узроци због којих им је била обустављена стипендија.

Члан 12 — Даваоци стипендије може тражити враћање износа исплаћених на име стипендија од стипендиста у следећим случајевима:

а) у случају искључења из школе;

б) у случају ако стипендиста не ступи у државну службу или у службу привредних, задружних или друштвених организација или у службу њихових установа односно ако се не бави занимањем које одговара његовим студијама.

Враћање износа иду у корист студентског потпорног фонда.

Члан 13 — Лицима која су због учешћа у Народноослободилачком рату била спречена да на време заврше студије, као и лицима која су због важних и друштвених задатака прекинула редовно школовање на се враћају у школу може се доделити стипендија која може бити већа од редовне стипендије.

Решење о сваком конкретном случају доноси савет за просвету, науку и културу.

Члан 14 — Прописе о висини стипендија и о начу у исплате доноси Савет за науку и културу Владе ФНРЈ у сагласности са Министром финансија ФНРЈ.

Члан 15 — За стипендије у циљу научног и стручног усавршавања доноси се посебни пропис.

III. СТИПЕНДИЈЕ ИЗ ОСТАЛИХ СРЕДСТАВА

Члан 16 — Стипендије које се додељују из средстава којима слободно располажу привредна предузећа и удружења, друштвене организације, земљорадничке и занатске задруге, као и из средстава која у ту сврху стављају на располагање појединачна лица (задужбине, легати и др.) могу се додељивати како за редовне студије на факултетима, високим и вишим школама и уметничким академијама, тако и за редовно школовање у свим средњим школама.

Стипендије из претходног става додељују се на основу дијемног уговора који се има обавезно склопити између даваоца стипендије и стипендиста. Уговором се стипендиста може обавезати да ће радити после завршетка школовања код даваоца стипендије и то највише за пет година.

Члан 17 — Даваоци стипендија могу тражити враћање износа исплаћених на име стипендије од стипендиста, а нарочито у следећим случајевима:

а) искључења из школе;

б) промене студија без сагласности даваоца стипендије;

в) ако стипендиста по завршеном школовању не остане у радном односу код даваоца стипендије у уговореном року.

Члан 18 — Додељене стипендије исплаћују се преко школа на којима се стипендиста школују.

Експлицитно о додељеним и исплаћеним стипендијама воде школе на којима се школују стипендисти.

IV. ПОМОЋИ

Члан 19 — Помоћи из редовних буџетских средстава могу се додељивати студентима факултета, виших и високих школа уколико је то неопходно за обезбеђење успешних студија, а родитељи, односно лица која се о њима старају иду у стању да им обезбеде у целост потребна материјална средства и то како онима на чије се име прима стални додатак на дену, тако и осталима.

Члан 20 — Помоћ из редовних буџетских средстава додељује Савет за науку и културу Владе ФНРЈ и савети за просвету, науку и културу народних република, а изузетно и други органи под чијим се руководством налазе школе.

Члан 21 — Помоћи могу давати предузећа, установе и организације из сопствених средстава.

Лицима у радном односу која су ради студија прекинула радни однос и којима се додељује ова помоћ може се помоћ доделити у висини плате коју су ова лица примала. Овим лицима може се дати и стални додатак на дену уколико су исти примала.

Члан 22 — Средства потребна за исплату помоћи из редовних буџетских средстава предвиђају се у прѢдврату прихода и расхода даваоца помоћи заједно са средствима за стипендије.

Члан 23 — Ближе прописе о додељивању помоћи прописује Савет за науку и културу Владе ФНРЈ у сагласности са Министром финансија ФНРЈ.

V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24 — Новчаним казном до 10.000— динара или казном затвора до три месеца казниће се за прекршај лице које би у молби за стипендију односно помоћ котимично дало неистините податке о властитом имовинском стању и имовин-

ском стању чланова породице, као и лице које би оверило податке за које је знало да су неистинити односно лице које је одредило стипендију или помоћ лицу за које је знало да нема на исту право.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 25 — Даном 1 новембра 1951 године укидају се све стипендије из редовних буџетских средстава. Нове стипендије из редовних буџетских средстава одређене се по прописима ове уредбе.

Студентима III, IV и V године који су до ступања на снагу ове уредбе примали стипендију из редовних буџетских средстава, а на чије се име не исплаћује стални додатак на дену, неће се укидати стипендија уколико не располажу довољним средствима за довршење студија, а редовно полагају прописане испите.

Члан 26 — Апсолвентима који су до ступања на снагу ове уредбе примали стипендије из редовних буџетских средстава, а на чије се име не исплаћује стални додатак на дену, могу се и даље исплаћивати стипендије уколико су исте неопходно потребне за довршење студија и полагање завршних испита и то највише за онолико времена колико је по мишљењу школе потребно за довршење студија и полагање завршних испита.

Члан 27 — Оплаћује се претседник Савета за науку и културу Владе ФНРЈ да у сагласности са претседником Савета за народно здравље и социјалну политику Владе ФНРЈ, претседником Савета за промет робом Владе ФНРЈ и министром финансија ФНРЈ прописује посебне услове за давање стипендија и помоћи ученицима у индустријским и сличним школама интернатског типа, који су примали стипендије односно потпуну интернакту опекру, као и ученицима који су добијали стипендије на основу тога што су жртве рата или без родитеља.

Члан 28 — На основу и у оквиру ове Уредбе владе народних република могу доносити своје прописе о стипендијама и помоћима.

Члан 29 — Одредбе ове Уредбе не односе се на војне стипендисте за које ће министар народне одбране доносити посебне прописе.

Члан 30 — Ближа упутства за спровођење ове Уредбе доноси Савет за науку и културу Владе ФНРЈ.

Члан 31 — Ступањем на снагу ове Уредбе престаје важност Опште уредбе о стипендијама („Службени лист ФНРЈ“ бр. 96/47) са њеним изменама и допуњавањима („Службени лист ФНРЈ“ бр. 25/48, 53/49 и 18/51).

Члан 32 — Ова Уредба ступа на снагу 1 новембра 1951 године.

Претседник Владе ФНРЈ
Министар народне одбране
Маршал Југославије
Јосип Броз Тито, с. р.

Министар Владе ФНРЈ — Претседник Савета за науку и културу,
Родољуб Чолаковић, с. р.

*

Са доношњем нове уредбе из оснoва се мења стари начин стипендирања. Стипендије неће добијати студенти чији родитељи примају дејчји додатак. На додатак ће имати право сви они који редовно студирају до навршене 25 године, а родитељи су им у радном односу или су пензионери; висина додатка је 3.000 динара.

Ових дана деканати наших факултета, на основу ранијих података, правилне предлоге за нове стипендије. Свакако водиће се више рачуна о студентима који су на трећој, четвртој или петој години. Критеријум код одређивања стипендија биће оштар и зато је нужно да се код ревидирања стипендија пажљиво расмотри сваки посебан случај. Сматрамо да у тим комисијама — треба да буду заступљени и студенти преко својих удружења. Свака калкулација унапред без консултовања деканата и студентске организације не би била нарочито корисна.

Цео припремни посао нужно је обавити што пре, да се не би десило да нови спискови на време не буду готови. Треба имати на уму да претплата на студентске мензе и домове почиње првог и да је онима који буду добијали стипендију, новац потребан најдаље до трећег или четвртог у месецу.

Сви студенти који имају право на додатак треба да се постарају да на време набаве потребна документа за регулацију додатка.

Универзитети у свету

Институт у Адис-Абеби и Хаити-у

Француска је основала у свима великим местима света своје институте. Између осталих овакви институте се налазе у Адис-Абеби и на острву Хаити. У Адис-Абеби ова школа носи назив „Француско-етиопски лицеј“, а основан је после Другог светског рата (год. 1948) на иницијативу абисинске владе. Сада институт броји око 500 слушалаца. Јануара 1949 године отворен је и интернат. На Хаити-у француски институт је основан 7 децембра 1945 године. Садржи неколико одељења — правно, политехничко, школу знања и уметности, економије, агрономије и др. Велика библиотека броји преко 9.000 примерака. Институт има велику салу за приказивање филмова, а издаје и свој лист.

Нови интернационални часопис у Харварду

Харвардски универзитет, најстарији у Америци, почео од 1952 године да издаје свој први часопис у коме ће доносити разне вести са свих факултета у свету. У њему ће бити објављивани радови иностраних студената и послужити као размена искустава између америчких и европских студената. Часопис ће излазити петнаестодневно.

Сториш

СУТРА И ПРЕКОСУТРА У ЗАГРЕБУ

СУСРЕТ НАЈБОЉИХ СТУДЕНАТА СТРЕЛАЦА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Састављена је репрезентација Београда

У Загребу ће се у суботу и недељу одржати студентско стрељачко првенство државе уз учешће студентских репрезентација Београда, Загреб, Љубљана, Сарајево и Скопља. Ово је четврти сусрет репрезентација, које су се до сада сусреле на студентским играма три пута. Поред ових сусрета, одржано је још неколико такмичења али само између техничара Београда и Загреб.

Први пут студенти — стрелци су се састали на Првим летњим студентским играма у Загребу 1948 године. У оквиру петобоја свестраности одржано је и такмичење у стрељаштву. Победник је била екипа Београда са 81 бодом, испред екипа Љубљане и Скопља.

Други сусрет одржан је 1949 године на Другим летњим студентским играма у Београду студентска екипа Београда убедљиво је одне-ла прво место Пласман: Београд

Градимиr Бончић, члан студентске репрезентације Београда

Други сусрет одржан је 1949 године на Другим летњим студентским играма у Београду студентска екипа Београда убедљиво је одне-ла прво место Пласман: Београд

Други сусрет одржан је 1949 године на Другим летњим студентским играма у Београду студентска екипа Београда убедљиво је одне-ла прво место Пласман: Београд

Ствара се јединствена спортска организација студената Београда

(Наставак са прве стране)

места једног факултета с подједнаким правом на коришћење материјалних услова, но ни као екипе, нити њихови појединци не могу учествовати у студентским такмичењима.

Иницијативни одбор је разрадио и поставио задатак како би се што пре почело са радом. Успостављен је контакт са Градским одбором ФИСАС-а ради пружања помоћи у теренима и позвани су на сарадњу студенти Државног института за физкултуру за стручно руковођење, а читав предлог је достављен наставницима Института да га процене и ставе своје примедбе. Затим је упућена молба комитетима Народне омладине и ректоратима Универзитета, Медицинске и Техничке велике школе за помоћ у новцу, како би се на почетку рад макар и у мањем обиму одвијао несметано.

Иницијативни одбор је на крају закључио да је његов задатак да створи материјалне услове за што свестранији одгој студената, па зато и не полази од стварања спортских организација. За стварање спортских клубова су остављене шире могућности у време када буду актуелни.

У Иницијативни одбор изабрани су за председника Василијевић Драган, за потпредседника Бождар Бранко и Угриновић Станимир, за секретара Новица Стаменовић, за финансиско пословање Гојковић Гојислав и за агитацију Шиндолић Слободан.

Н. Ст.

ОКРШАЈ НАЈБОЉИХ

решиће питање пласмана прве тројице

Прошло је још једно коло фудбалског првенства Прве и Друге савезне лиге. Али, ето, баш у финишу, искрело је ново питање: Динамо је поклекнуо пред последњом препреком. Пожртвовање Сарајлије поновило се подигнуто на претпрошле године у такмичењима за Куп, када су усред Загреб савладали Динамо 3:0. Зрбачки „шави“ су сада по други пут поражени. Овог пута 3:1. Победом над Хајдуком (1:0). Црвена звезда је једина екипа која угрожава Динамо. Њихов недељни сусрет највероватније ће донети коначну одлуку. Но, можда ће она настати тек 4 новембра, у последњем колу лиге, утакмицама БСК—Динамо и Црвена звезда—Партизан.

Сусрет најбољих

Црвена звезда путује за Загреб. Са каквим изгледима, тешко је рећи. Одлази без Станковића, који је због грубе игре на недељној утакмици са Хајдуком оправдано искључен из игре. Његово место ће вероватно заузети Дискић, док ће се на централно полу поновити Ђурђевић. Постоји могућност да десног бека игра и Тадић. У навали изгледа неће бити измена, ма да бисмо радије на левој полутци гледали Златковића, који уноси више живости у навалном реду, много је бржи, оштрији и располаже бољом кондицијом од Живановића.

Динамо је у повољнијој ситуацији. Потребан му је само један бод и првенство државе освојио би по други пут. С обзиром да игра код куће, Динамо важи за фаворита. Али, према последњим утакмицама Велфлова екипа изгледа није у најбољој форми (победа над Борцем у последњим секундима игре и пораз од „Сарајева“ 1:3).

Ако желе успех играчи и једне и друге екипе морају се до краја заложити. Успели Црвеној звезди да победи и да се тако реваншира за пролећни пораз 0:2, екипа београд-

гра се у Скопљу, где се састају две екипе приближне вредности, ма да Будућност игра технички нешто бољи фудбал. Титограђанима, који сада имају 40 бодова, то је последња утакмица, док Работнички са 37 бодова има да одигра још и утакмицу у Трбовљу. Ако Будућност победи, постаје члан Прве лиге, а уколико игра нерешено, њен пласман би одлучила голдиференција, рачунајући да ће македонски лигаш савладати Рудар и тако се изједначити са бодовима (40).

Вардар игра у Сарајеву са Железничаром и, да би био први или други у лиги, потребна му је победа, јер сада има 38 бодова. Раднички игра са Динамом у Панчеву где ће имати тежак задатак. Протетер (0) и Одред, Кварнер и Вележ, боре се за боља места у „златној средини“.

Сл. Шиндолић

Велфл, вођа навале „Динамо“, није ове године међу најбољим стрелцима

ПРВАЦИ

по шестом путу

Редак јубилеј слави кошаркашки клуб „Црвена звезда“. Нерешеном игром против „Партизана“ и победама над „Железничарем“ и „Ашком“ мушка екипа је и по шести пут заостопце освојила првенство државе.

Од 1946 године до данас „Црвена звезда“ је одиграла укупно 74 утакмице у државном првенству Југославије. Од тога броја добила је 65 сусрета, нерешено играла два пута, а 7 изгубила. Кош-разлика 3476:2166. Многи играчи који су раније играли у „Звезди“ данас играју за друге тимове, већином за „Партизан“.

Најопаснији „Звездини“ противници за ових шест година били су 1946 — „Задар“ који је у одлучујућој утакмици 6-IX изгубио са 9:41. 1947 — опет је „Задар“ најопаснији, али губи од „Звезде“ 25 септембра са 31:34 (18:17). „Пролетер“ је најопаснији кандидат који је „Звезди“ угрожавао прво место 1948 године, али у одлучној утакмици подлеже Београђанима. Резултат 46:30 (18:12).

Најзад 1949 године јавља се „Партизан“ као најозбиљнији кандидат за првака. Прву утакмицу у првенству, 30 јуна, „Партизан“ решава у своју корист 21:13 (5:9), док се већ 23 октобра „Звезда“ реванширала и у другој првенственој утакмици победила са 33:29 (17:8) и постала по четврти пут првак. Године 1950 опет су „Партизан“ и „Звезда“ у борби за назив најбољег. Оба пута тим „Црвене звезде“ био је победник: 56:32 (24:16) и 24:22 (7:10). „Звезда“ је поново првак.

Ове године, после два пораза „Црвене звезде“ од „Младости“ и „За-

дра“, веровало се као сигурно да ће „Партизан“ најзад освојити првенство. Али, као и у фудбалу тако и у кошарци, „лопта је округла“. „Партизан“ губи од истих тимова и изједначује се са „Звездом“. Две нерешене игре између ова два тима 31 маја 36:36 (17:21) и 14 октобра 38:38 (11:18) и победе над „Железничарем“ из Љубљане и АШК-ом биле су довољне да кош разлика иде у прилог „Црвеној звезди“. И шести пут београдски студенти носе назив првака Југославије у кошарци.

Кошаркашице не заостају за својим друговима. И оне шести пут ове године носе назив најбоље екипе. Ево неколико табела:

Оба пута 1946 и 1947 утакмица са најопаснијим „Задром“ одлучила је коначни пласман. Године 1948 на првенству у Београду од 8—12 септембра победивши „Пролетера“ кошаркашице „Црвене звезде“ постају по трећи пут прваци Југославије.

У финалној утакмици са „Пролетером“ 1949 године „Звезда“ побеђује са 44:12 (13:5). И 1950 као првак I групе побеђује првак II групе „Сплита“ у финалној утакмици са 27:21 (12:15). Ове године „Црвена звезда“ је опет најбоља. Првенство државе остало је и даље у малој кућници на Калемегдану.

Зоран Димитријевић

Досадашњи сусрети

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА — ДИНАМО

1945: 4:1, 2:1, 2:2
1946: 0:1
1947: 2:2, 1:3, 1:1, 3:2, 1:0
1948: 1:3, 1:5, 2:1
1949: 0:1, 3:1, 0:0, 1:1
1950: 3:0, 0:1, 1:1, 3:0
1951: 0:2, 3:3

Звезда 22 8 6 8 34:34
Динамо 22 8 6 8 34:34

Како што се види противници имају исти број победа, пораза и нерешених утакмица.

ПАРТИЗАН—ХАЈДУК

1946: 3:1, 3:1
1947: 4:0, 2:0, 1:2, 0:1
1948: 2:0, 3:1
1949: 2:0
1950: 0:0, 7:2, 0:0
1951: 0:2

Партизан 13 8 2 3 27:10
Хајдук 13 3 2 8 10:27

Партизан има знатно повољнији биланс: 8 победа, 2 нерешене игре и 3 пораза.

НАЈБОЉИ СТРЕЛЦИ

До ХХ кола најбољи стрелци су: Томашевић (ЦЗ), Матошић (Х), са по 14 голова;
11 голова: Фирм (Л),
10 голова: Дворнић (Д), Антић (БСК),
9 голова: Крстуловић (Х), Валок, Бобек (П), Кожељ (Л), Сенчар (Д), Огњановић (ЦЗ),
8 голова: Јуришић (Б),
7 голова: Велфл, Чајковски (Д), Језеркић (ЦЗ), итд.

ских студената наша била се пред освајањем државног првенства и освојила би га уколико би Динамо идуће недеље изгубио од БСК-а, а Звезда савладали Партизана. А то се све може десити.

„Мајстор с мора“ игра у Београду. Противник му је Партизан. По нашем мишљењу за Хајдука је то тежи противник него Звезда, пошто Бобекова чета игра много оштрије и једноставније, баш онако како Хајдук уме да заигра. А познато је да се противник најбоље може савладати када се надмаши у спровођењу система, плана и акције баш онако како га он сам спроводи. То може екипа Партизана и зато треба очекивати његову победу и реванш за катастрофу у Сплиту 0:6 на турниру „велике четворце“.

Ко ће испасти?

Кандидата за испадање има неколико. Напредак је први. Ко ће му се придружити, ситуацију ће разбистрити коло недеље. Најслабије стоје Мачва, Спартак и Борац. Шапчани ће у недељу савладати Напредак, али у идућем сусрету у Загребу са Локомотивом, победа ће им много значити и највероватније обезбедити опстанак међу најбољим. Борац, као и Спартак, има 16 бодова. Зато ће резултат из сусрета са Војвођином у Загребу, много значити за његов пласман.

Будућност или Работнички!

То је дерби Друге лиге који решава питање уласка у Прву лигу. И-

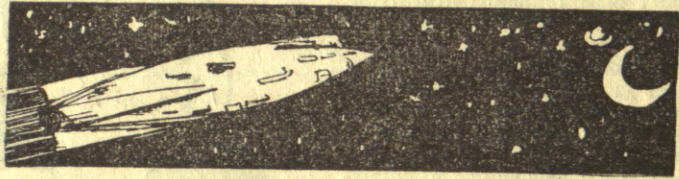
ЗАНИМЛИВОСТИ

из Света

У 65 ГОДИНИ СТУДЕНТ

Недавно се на најстаријем енглеском универзитету — Оксфорду десно догађај који је међу тамошњим студентима изазвао врло живе коментаре. На универзитет се уписао Алберт Перкинс, родом из Денвера (Колорадо), који има равно 65 година. Он је већ набавио све потребне књиге и верује да ће се са новим колегама врло брзо спријатељити. Станује у Изис хотелу у Оксфорду где има сав потребан конфор. Ово је први овакав случај у историји енглеских колеџа.

Течан озон за погон ракете на месец?

Испитује се могућност да се течан озон употреби за покретање ракете која би ишла на месец. За време II светског рата немачки научници су испитивали могућност конструкције једне такве ракете са којом би немачка бомбардовања Њујорк и остале градове Америке. Предвиђало се да ова ракета бомба има радиус око 4000 миља. Али немачки научници нису успели да открију тајну садржине течног озона. Сада се научници озбиљно баве овим проблемом, сматрајући да ће се техником озона као горивом моћи оспособити једна ракета за пут на месец.

ЧУДНИ ОБИЧАЈИ

У тропском пределу Квинсленда у Аустралији дечаци сматрају да је тражење птичјих гнезда разаноја за мамине мазе. Њих интересују — крокодилска гнезда. Почетком ове године пронађено је велико гнездо са 70 крокодилских јаја у шевару блатњаве обале реке јужно од Макоја. Јаја су округла, слична билијарским лоптама. На овоме месту ухваћен је досада највећи крокодил, дугачак 12 метара. Обични крокодили имају око 8—9 метара дужине.

МАМЕ ШАЛЕ

Директор: — Како сте само имали храбрости да се без икаквог талента посветите глуми?

Глумац: — нагнала ме је несавладљива љубав према даскама.

Директор: — Па онда је требало да покушате са столарским занатом.

— Зашто си пса продао Енглезу? — пита га жена.

— Знаш, из Лондона би пас могао да се врати, али Атлантски Океан неће моћи да преплива.

— Кад је ваша драма приказана последњи пут?

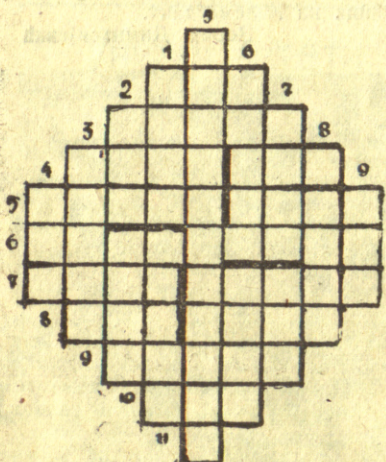
— На премијери!

— Мама, кога више волиш: Бетовена или Вагнера?

— Бетовена! А зашто питаш?

— Мало пре сам разбио Вагнерову бисту.

Шкотланђанин је продавао пса. Американац му понуди пет фунти а Енглец четири. Шкотланђанин га прода Енглецу.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1. Предлог — 2. Ранији назив Југославије — 3. Непосредан узрок — 4. Поклоњене, чувени морепловац—истраживач Аустралије — 5. Гузар име многих спартањских краљева — 6. Део реченице (множ.) — 7. Тестера, централни део нервног система — 8. Поруб узвик очајања — 9. Вероватан — 10. Иницијали једног стручног удружења у НРС — 11. Нето што и 1. водоравно.
Успрзно: 1. Олаја, седмиче зимског спорта у Швајцарској — 2. Двоје, обрнуто; неодолео — 3. Врета лепка — 4. Иницијали једног нашег књижевника — 5. Победе — 6. Улица, овим путем — 7. Јавља се после кише, залутав (апостр.) — 8. Кина — 9. Тако (лат.).

За наше најмлађе ОТАЦ И СИН

Једанпут иде стари апсолвент Ко неки седи мандарин; А за њим тапка, трчи, скакуће, Иначе крви најмлађи син.

Испит је био; а на испиту Предмета разних тушта и тма, Кривично право, Судски поступак, Међународно, Статистика.

Е, који, сине, да узме бабо? — Детега склоност кушаше свој. — Да ли Уставно или Чековно, Или други део Грађанског?

Или можда желиш још старо Римско? Нек тати буде класично све! Говори, сине, говори брже, Да учим старе Римљане? —

Дете се чешка руком по глави, Као да не зна шта казат' сме: — Ах, бабо, бабо, положи, бабо, Већ једном и ти предмете с в...

Сад се и бабо чеши по глави, Гледајућ' дуго свичића свој: — Е, ја сам вол'о један по један, А син ми мњења супротног!

ХУМОР ПЛАНИНАР

Наша козерија

Заволео сам планинарство. Страсно сам га заволео.

Било је то прошле године. Август месец, а сунце упалило на пече ли пече. Годишњи одмор сам проводио на Бледу. И једног ведрог дана гледао сам са језера према планинама. Иза бојних шума штрчали су у даљини врхови Триглава. Зажеleo сам да се испентрам горе. И та ме је жеља све више обухватала, нарочито откад сам почео боље око себе да загледам људе са гојзерицама, руксацима и планинским цветовима.

И једног дана кажем Боки показујући прстом према Триглаву.

— Видиш оно?
— Видим. Па шта?
— То је Триглав.
— Па шта?
— Да скокнем часком?
— Може, може, али само хеликоптером!

А није ми се нишло самом. Сутрадан салетим Стеву, али онако унаоколо.

— Је си ли био на Авали, Стево?
— Јесам.
— Fino, је ли?
— Fino. Има добар ресторан.
— А поглед сјајан. Зар не?
— Па, ништа нарочито.
То сам и чекао.
— А знаш зашто?
— Зашто.
— Јер је мала висина. Замисли ко лико се тек види са Копаоника!
— Сигурно више.
— А са Триглава! Шта мислиш?
— Па сигурно још више!
— Како би било да се прошетамо?
— А колико има донде?
— Мало возом, мало аутобусом а онда седам-осам сати пешке.
— Мани, па ја толико не идем пешке за три месеца.

И шта сам могао да радим. Врх Триглава се тако белео и примамљиво звао, али нико није хтео са мном. Одосмо једном до Мојстране на излет. Возом. У цепу смо имали по два сендвича. Ту ме је тек заголицало до краја.

— Хајдемо, бре људи.
Али нико није хтео ни да чује.
— Море, иди ти боље сам, па нам причај кад се вратиш како је горе — ако се вратиш.

Наљутио сам се и пошао. Истина, на мени није било ничег планинарског. Летње панталоне, сандале, плава кошуља тог јутра извађена из кофера. Али у мени је било срце планинарско! Прозлазе поред мене планинари, а ја поносно дигао нос према Триглаву. Али нико ни да ме погледа.

— Па зар одело чини човека — узвикнуо сам и пошао. Али изгледа да је тако било.

У планинској кући коју прво средох, попијем једну флашу пива, поједем половину првог сендвича и продужим. За осам сати, што баш није похвално за мене, стигао сам до дома Кредерице.

У заједничкој спаваоници кревети у два реда. Одредише ми горњи. Раскомотих се и легах у гаицама. Али ускоро поче да захлађава. Обухватих чарапе. Кроз пола сата и кошуљу, онда панталоне, а од марамице направим капу. Али све је то било мало. Пресавијем ћебе на двоје, скупим се мало, али и зима поче да се повећава... Остало ми је још само једно. Учетворостручим ћебе и скупим се као мачка. Али сан ми никако није долазио. Почео сам и да кијам. Прво по мало, а онда лепо изборјим шеснаест пута на сат! Као страстан спортиста у пет сати сам могао да донесем закључак да је рекорд оборен. Киноу сам двадесет и седам пута. Уопште, нишао сам линијом развоја и ко зна докле бих дотерао, да тад не почеше и остали

да се буде, лупају и облаче. Нисам хтео да се дижем заједно са њима, јер је само требало да улетим у ципеле и да будем обучен.

— Горе још хладније! — закукао сам у себи. Али шта сам могао. Затегнем мало боље каиш и спустим рукаве на кошуљу. Изгледао сам као бела врана. Почеше и да ми се смеју.

Није важно како сам стигао до врха. Рећи ћу само неколико података. Ветар а да београдска кошавка, мало снега, а температура тек

нешто мало прешла нулу. Горе су се људи дивили летотама, а ја сам гледао у правцу Бледа и страшно волео сунце, више него икада раније. Ударим неколико печата као доказ, али и ту сам био зле среће. У узбуђењу утиснуо сам их на хотелске бонове за ручак, тако да нисам имао корпус деликти за Београд.

Наравно — за друштво сам испао херој.

Ове године се поново одлучих. Страсно сам волео планинарство. И набавио сам све што треба: и гојзерице и виндјаки и руксак. Опет је почела стара песма: лов на људе. Од свега тога упознах се трећег дана са једном Словенком. Шетали смо до Винтгаре, возили се сваке вечери по језеру, брали цикламе

итд. и ја самало да заборавим на планинарење. Али једне вечери, док је месец звиркао кроз жалосну врбу, упита ме она:

— Хоћете ли сутра са мном?
— Хоћу.
— Пазице, нисам још рекла куда мислим!
— Свеједно. Са вама свуда.
— А на Триглав?
— Урликнуо сам од радости.

Сутрадан нашли смо се на железничкој станици. Време је било ведро, а ја сам обукао све што сам имао. Хтео сам да будем комплетан. Али њен руксак је био тако пуно, као да је побегла од куће. Кад смо стигли до слапа Савице једва сам је убедно да из кавалерства ја треба да носим и њен руксак. Тешком муком се одвојила од њега, а ја сам га исто тако тешком муком примио на себе. А успон огроман. Све цик-цак. Она је као вереница летела напред. Ја за њом полако као кули. Знојио сам се незадрживо. Она се дивила и стално ми је говорила. Видите овај цвет, погледајте језеро одавде, дивно, зар не? А ја сам јој увек уместо одговора постављао питање: Колико још има до горе?

О, то су били дивни разговори! Једва сам се држао на ногама, а руксак ме је тако притиснуо као да је у њему био Триглав.

Најзад, после сат и по, направих први корак по равном тлу. Она је са одушевљењем причала и показивала ми нешто према Бохињу. Одједном почело ми је у ушима страшно да зуји, језеро је стабло да се пење према мени, планине да се криве, ноге да клецају и ја се под теретом испружих колико сам дуг. Да би ствар била још трагичнија, из руксак испале термус и застави се на потику.

Моја овогодишња тура се ту завршила.

Да, ја сам некада волео планинарство, али сад опрезно обилазим и Балканску улицу!

Аца Петровић

НИЈЕ ШАЛА

већ истинити догађај на Филозофском факултету

Лица: професор и студент; време испитно

— Кажите ми каквих придева имамо.

— Па, овај, имамо придева одређеног и неодређеног вида.

— Добро. Каква је разлика између њих?

— Па, овај, једни су одређени, а други неодређени.

— Знате ли неки пример.

— На пример... бео.

— Лепо. То је неодређени вид.

Реците други пример.

— ???

— Хајде, хајде, сетите се!

— !!!

— Да ли сте чули за неко село близу Београда, неки поток (Бели Поток)?

— Извините, ја сам из унутрашњости.

(Покушавајући да му помогне): — Једете ли ви лук?

(Срамежљиво): — Једем!

— А какав лук једете?

(Збуњено): — Црни лук.

— Ама не тај, већ онај са сабљастим перима.

— Празилук!!!

— Хвала, доста је. А за следећи испит једите што више бели лук!

Филмови за студенте

У ПЕТАК 2 НОВЕМБРА РЕДАКЦИЈА „НАРОДНОГ СТУДЕНТА“ ПРИКАЗАЋЕ У САЛИ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА, АМФИТЕАТР У ПРВИ ФИЛМ ИЗ СЕРИЈЕ „ЗАШТО СЕ БОРИМО“ — „УВОД У РАТ“. ДОДАТАК: НОВОСТИ, КУЛТУРНИ И ТЕХНИЧКИ ФИЛМОВИ. — КАРТЕ У РЕДАКЦИЈИ И КОД РЕВИЗОРА НА ФАКУЛТЕТУ.

СТРАНИ ХУМОР

